

ΕΘΙΜΑ ΠΡΩΤΟΓΟΝΩΝ ΛΑΩΝ

ΠΩΣ ΔΙΚΑΖΟΥΝ ΟΙ ΑΓΡΙΟΙ ΣΤΟ ΚΟΓΚΟ

Τί γράφει ο Άμερικανός εξερευνητής Κύριλλος Κλάριτζ. Τό περσι δικαστήρια. Πώς λύνεται ή οικογενειακή διαφορά; Τί τον πρέσδρο νά γελάση. Τό φαγεπέτι του κ. πρέσδρου. Χερσί του κόσμο

μυστηριώδες και φοβερό Κογκό. Τά άνώτερα και τά κατώ-ρέλο παίζουν οι δικηγόροι. Όπου προσπαθούν νά κανουν και τραγούδια στό δικαστήριο. Ή πιό περιεργές άγορεύσεις υ, κτλ. κτλ.

ΝΑΣ περιέργως Άμερικανός εξερευνητής, ο Κύριλλος Κλάριτζ, αφού ταξείδεψε επί δύο-δεκα ολόκληρα χρόνια σ' όλες σχεδόν τις χώρες της τροπικής Άφρικής, εξέδωκε τελευταία ένα βιβλίο στο οποίο αναφέρει τά έθιμα των άγριων που κατοικούν εκεί, τίς παραδόσεις τους, τίς τελετές τους και τίς πολεμικές τους συνθήκες.

Μεταξύ των άπειρων φυλών που έπεσκέφθη ο Κλάριτζ ή πιό περίεργη είνε αυτή που μένει στο Κάτω Κογκό, μεταξύ του Κεντρικού Κογκό και των ποταμών Κουίλο και Κουαγκού. Γενικά, τό μεγαλύτερο μέρος του Κογκό, είνε μία μυστηριώδης και άγνωστη χώρα, γεμάτη φειδία και άγρια

θηρία, σωστή κόλασι με δυό λόγια. Όσοι λευκοί είχαν τό θάρρος και την άποασιστικότητα νά εισδύσουν στην άφιλό-ξενη αυτή χώρα, θρήκανε άγριο και τραγικό θάνατο, ή τρελλόθηκαν από τίς φρικαλεότητες που είδαν εκεί. Όστόσο δεν είνε λίγοι οι τολμηροί εξερευνητάι, οι οποίοι άμφώντας κά-θε κίνδυνο, εισεχώρησαν στην έπιφοθη αυτή κόλασι, κινούμε-νοι από άσθημα περιεργείας γιά νά συγκεντρώσουν πληρο-φορίες γιά τά ήθη και τά έθιμα των άγριων κατοίκων της.

Ένας άπ' αυτούς τους τολμηρούς ήταν, όπως είπαμε, και ο Άμερικανός Κλάριτζ. Και από τό περίεργο βιβλίο του σάς δίνουμε μερικές χαρακτηριστικές εικόνες της δικαιοσύνης των άγριων του Κογκό. Έχουν ελέπτετε, και οι άγριοι κάποια στοιχειώδη αντίληψη της δικαιοσύνης, με τί διαφορά μόνο ότι ο τρόπος με τον όποιο την αντίλαβάνονται και την άπονει-μουν είνε πολύ πρωτότυπος και πολύ νόστιμος γιά μάς τους Ευρωπαίους, έννοείται.

Στό Κάτω Κογκό — μάς πληροφορεί ο Κλάριτζ — ύπάρχουν άνωτερα και κατώ-τερα δικαστήρια. Τό δικαστήριο αντίπρο-σωπεύεται από τον πατριάρχη μιας φυλής, άπ' τον άρχικό δηλαδή μιας μεγάλης οι-κογενείας που έχει τό δικαίωμα νά εκδι-κάζει μόνο του τίς μικροδιαφορές των μ-ελών της οικογενείας του, και νά τιμωρή τά μικρότερα σοβαρότητας παραπτώματα τους.

Τό άνώτατο δικαστήριο είνε τό «δικαστή-ριο του βασιλέως», τό όποιο θεωρείται ως άρμόδιο νά δικάζει ζητήματα ζωής και θά-νατου ως και άλλα μεγάλα εγκλήματα: κατασκοπείας, συνεννόησης με τον έχθρο και άλλα.

Οι κατηγορούμενοι παρουσιάζονται, μπρός στο άνώτατο αυτό δικαστήριο δε-μένοι με σχοινιά από χαλκάδες περασμέ-νους στα πόδια τους και στο λαιμό τους.

Ή δίκες, όπως γίνονται στο Κογκό, είνε πολύ περιεργές. Πρώτα όμως πρέπει νά σάς ποΐμε πώς οι δι-κηγόροι δεν λείπουν και από τους άγριους αυτούς τόπους. Ύπάρχουν άνθρωποι διακρινόμενοι γιά την έξυπνάδα τους που αναλαμβάνουν νά ύποστηρίξουν τους κατηγορούμενους. Μα ο τρόπος της ύπερασπίσεως είνε τόσο πρωτότυπος, ώστε και αυτοί ο Άμερικανοί δεν θά τολμούσαν νά τον έφαρμόσουν. Ο κύριος σκοπός της άγορεύσεως των δικηγόρων δεν είνε πώς νά πείσουν τό δικαστή περί της άθωότητος του πελάτου του, μά πώς νά τον κάνουν... νά γελάση! Όποιοι λοιπόν από τους δικηγόρους του Κογκό τά καταφέρνει νά κινή τον πρέ-

ειλόγησε με τόσες χάρες ο Θεός και δεν σέ χάλασαν άκόμη οι άνθρώ-ποι, ούτε και τί φορά αυτή ήταν γοαφτό νά σέ δοΐμε! ...

***

Και όταν, την άλλη μέρα τό πρωί, που φεύγαμε από την Καβάλλα, την είδαμε άπάνω, ψηλά, από τό βουνό, νά βγαίνει δροσερή και πάνα-γη κι' άχνη από τί θάλασσα, σαν από πραινό λουτρό, ενώ άπάνωτι ο Άδως, με την τριγωνική του κορυφή, σαν καλογερική κοιτούλα, ελ-ζε άποίμενη με την έντατική του προς την Θάσσο κίνηση, σαν νά τον επέτρωσε τό φως του ήλιου, είτα και πάλι από μέσα μου, μελαγχολικά, παραλλαχμένο, τό παλιό τραγούδι :

Θάσσο - Θάσσο,
και πάλι θά σέ χάσω! ...

Κι' άδρασκελισμα του Γεντιωσού τό διαείλλο, γέγοντας προς τά έλη των Φιλίππων! ...

δρο ν' άφήση τη σοβαρότητα κατά μέρος κάνει άσφαλώς την τύχη του. Τά θώδια και τά κατοικία πηγαίνουν κοπάδια σπιτι του.

Τό περίεργο μάλιστα είνε ότι γιά νά κάνουν τό δικαστή νά γελάση, οι δικηγόροι δεν παραλείπουν κανένα μέσο. Μπορεί λοιπόν νά δη κανείς — άν έχη θέματα τό κουράγιο νά εισαη-ρήση στα θάθη της χώρας αυτής — τους άγριους δικηγόρους νά συνοδεύουν τά έπιχειρήματά τους με χορούς ή νά άγορεύ-ουν... τραγουδιάτι!... Έκείνος που θά τά καταφέρη ν' ά-γορεύη χορευόντας και τραγουδιόντας συγχρόνως, θεωρείται ως πρώτης τάξεως δικηγόρος. Γενικά δε οι δικηγόροι του Κογκό προσπαθούν νά κάνουν τό δικαστή νά εύθυμηθι. Και γι' αυτό, τίς περισσότερες φορές, ή δίκη γιά τον πρέδρο του δικαστηρίου άρχίζει με μερικά ποτηράκια ένός ποτού που τό φθειάνουν από φουσκοειδή και που μοιάζει κάπως με τό δικό μας κρασί. Τό πιστό αυτό συνοδεύεται από μεγάλα κομμάτια ώμο κρέας, χοιρινό κατά προτίμησι, τό όποιο ο δικαστής καταφροχθίζει λαϊμάργως. Οι κατηγορούμενοι ή οι διάδικοι, όταν πρόκειται περί πολιτικής διαφοράς, πηγαίνουν στο δικαστήριο έχοντας πάντοτε τέτοια όρεκτικά... έπιχειρήματα, βέβαια πώς θά τυλίξουν τό δικαστή.

Προκειμένου περί ποινικών ύποθέσεων, ή τιμωρίες που έπι-θάλλονται, είνε νά πάη ο καταδικαζόμενος στην οικογένεια του δικαστού διάφορα φαγίσματα είδη. Τά πρόσιμα διά τά μικρό-τερα άδικήματα είνε ποτά, που χρησιμοποιούν γιά νά βροσίξη ο δικαστής τό λάργυγα του. Έννοείται πώς ένα μεγάλο μέρος ά-πό τά πρόσιμα τά αφήνει γιά τό βασιλέα.

Και όσο προχωρεί ή δίκη, τόσο ή άθουσα του άκρατηρίου παίρνει πιό περίεργη όψη. Έρχονται στιγμές, κατά τίς όποιες ο μέν δικαστής τρώει και πίνει τον περί-δρομο, ενώ οι δικηγόροι άγορεύουν, χο-ρευόντας και τραγουδιόντας, και οι διά-δικοι κάνουν διάφορες κινήσεις με τά πό-δια και με τά χέρια. Ο ένός θεατής, που θάη την εύτυχία νά βρεθι σ' ένα τέ-τοιο νούμερο, άσφαλώς θά νομίζι πώς ε-ίμε μπροστά του κοπάδι τρελλών και πώς ε' μόνος γνωστικός εκεί μέσα είνε ο δικα-στής που τρώει άγρίως, χωρίς νά ένδια-φέρεται γιά τίς σκηές που έκτυλλίσονται μέσα στον οίκο της Θέμιδος.

Τό κορψύωμα του έξωφρενισμού, είνε ο τρόπος με τον όποιο ο δικαστής απαγ-υέλλει την άπόφασι, κατόπι έμπεριστα-τομένης οίνοποσίας. Ήγκώνεται θρησις και λέει κι' αυτός τραγουδιάτι και χο-ρεύοντας την έτυμηγορία του, ενώ όλο τό άκρόατήριο τον συνοδεύει με χειροκροτή-ματα!

Όστόσο, στα δικαστήρια αυτά των άγριων της Κεντρικής Ά-φρικής, βρίσκονται κρεασιμένες διάφορες πικανίδες, οτις ο-ποιές αναγράφονται, εν είδει συμβουλών, σοφά και σοφά πα-ραγγέλματα, τόσο σοβαρά, ώστε νά κατατούν νά μην έχου-ν θέσι μέσα στο κομικό εκείνο περιβάλλον.

Άντιγράφουμε μερικά από τά σοφά αυτά λόγια :

«Ο βιαστικός άνθρωπος πίνει τό φειδι από τί μέση, και γι' αυτό τό φειδι τον διαγώννει».

«Ο φαλακρός όσο κι' άν θηιώσει, δεν θά τά καταφέρη ποτέ νά βγά-λι με τό θυμό τριχες».

«Μόνο άμα κάνεις τό κακό, συλλογίζσαι τίς συνέπειές του».

«Όποιος ταξείδει με βροχή, εύχεται θά βραχί».

Τά γνωμικά αυτά έχουν κάποια φιλοσοφική αξία και δείχνουν πώς οι άγριοι της Κεντρικής Άφρικής μπορούν νά είνε, όταν θέλουν, σοβαροί.

ΜΙΚΡΑ-ΜΙΚΡΑ

Άπό τους προσθευτές όλων των Κρατών, εκείνος ο όποιος άμοιβετα ήγεμονικά, είνε ο Άγγλος προσθευτής της Βάσσι-γκτων. Κάθε χρόνο παίρνει κανονικό μισθό 15.500 λίρες.

***

Ένα άντρόμυνο, τό Τσέστερ της Άγγλιας, τό όποιο δεν είχε ανταλλάξει ούτε μία λέι επί είκοσι χρόνια συζυγικής ζωής, πή-ρε πρό μηνός διαζύγιο. Κι' οι δυό σύζυγοι ήσαν κοφάλαλοι.